

Program för full delaktighet

Norrköpings kommun

2009-2012

**Antaget av kommunfullmäktige
den 23 februari 2009 § 21**

Inledning

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna säger i artikel 1: *”Alla människor äro födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.”* 1993 antog FN:s generalförsamling standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättningar delaktighet och jämlikhet.

FN:s konvention om barns rättigheter anger: *”Varje barn med fysiskt eller psykiskt handikapp har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som möjliggör dess deltagande i samhället.”*

I maj 2000 antog Sveriges Riksdag en nationell handlingsplan för handikappolitiken, *”Från patient till medborgare”*. Det nationella målet för handikappolitiken är, att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättningar i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet. Handikapperspektivet ska genomsyra alla samhällssektorer.

Norrköpings kommuns program för full delaktighet är ett av flera styrdokument, som kommunen har för sitt arbete med att skapa en kommun för alla. En kommun, där människor med funktionsnedsättningar tillförsäkras jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Det handlar om rätten att som medborgare med funktionsnedsättning kunna ta del av kommunens verksamheter. Att kunna delta i kultur och fritidsaktiviteter på lika villkor som alla andra, kunna besöka kommunens förvaltningar, läsa kommunens information eller kunna ta sig fram på gator och torg.

Beslut som fattas på olika sätt måste ta hänsyn till människor med funktionsnedsättning och deras livsvillkor. Det innebär, att handikappfrågorna måste ingå i allt policy- och planeringsarbete. Vid verksamhets- och strukturförändringar ska alltid redovisas vilka konsekvenser beslutade åtgärder får för personer med funktionsnedsättning.

Programmet för full delaktighet lyfter fram de områden, som är viktiga för kommunen att arbeta vidare med. Varje nämnd ansvarar för att i sin årliga uppdragsplan ange, hur nämnden inom sitt verksamhetsområde kommer att bidra till att programmet för full delaktighet kan förverkligas i alla sina delar.

Programmet är en revidering av det handikappolitiska program, som antogs 2002. Revideringen har skett i nära samverkan med företrädare för den lokala handikappörelsen.

Mattias Ottosson
Kommunstyrelsens ordförande

Kerstin Hildebrand
ordförande i vård- och omsorgsnämnden

Visioner och övergripande mål

Norrköpings kommuns program för full delaktighet tydliggör kommunens ambition att höja livskvaliteten och levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning. Kommunen ska vara en förebild för andra verksamheter och uppmuntra företag inom den privata sektorn och massmedia till detsamma.

Handikappfrågor är inte bara en social fråga utan det handlar om att göra hela samhället tillgängligt för alla. Kommunala handikapprådet¹ är därför ett viktigt forum för samverkan med handikappföreningarna.

Kontinuerlig uppföljning av programmet för full delaktighet ingår som en viktig del i nämndernas och kommunfullmäktiges arbete med kvalitetsutveckling. Handikapporganisationerna och medborgarna blir delaktiga i uppföljnings- och utvärderingsarbetet genom representation i olika samrådsgrupper.

Norrköpings kommuns övergripande mål för handikappolitiken:

- Handikappfrågorna ingår i allt policy- och planeringsarbete i kommunen.
- Vid verksamhets- och strukturförändringar redovisar respektive nämnd vilka konsekvenser åtgärderna får för människor med funktionsnedsättning.

Genomförande:

- Årligen redogör varje nämnd i sin uppdragsplan hur nämnden inom sitt verksamhetsområde kommer att arbeta för och bidra till att programmet för full delaktighet kan förverkligas i alla sina delar. I uppdragsplanen framgår hur nämnden arbetar för att nå de målsättningar som anges i programmet.
- Varje nämnd tar fram förslag om hur handikapporganisationernas inflytande och delaktighet i nämndens uppföljnings- och kvalitetsarbetet kan öka. Varje nämnd arbetar med utvärdering och utveckling av nya former för samverkan.
- Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret för utvärdering och revision av programmet för full delaktighet.
- För att Norrköpings kommun ska kunna uppnå de handikappolitiska målen sker samverkan mellan kommunens olika nämnder och dess förvaltningar i gemensamma frågor.

---

¹ Kommunala handikapprådet är ett forum för regelbundet och ömsesidigt utbyte av information och erfarenheter mellan politiker och representanter för personer med funktionsnedsättningar.

Bemötande

Bemötande har många dimensioner men handlar i grund och botten om att bli respekterad för den man är.

I den nationella handlingsplanen för handikappolitiken ”*Från patient till medborgare*” är bemötande ett av nyckelorden. Handisam² har därför på regeringens uppdrag arbetat fram ett nationellt kompetensutvecklingsprogram kring bemötande.

Norrköpings kommun har en vision om ”det goda livet”. Den innebär, att det finns plats för alla människor oavsett förutsättningar. Ingen ska tillåtas hamna vid sidan av samhällsgemenskapen.

För att Norrköpings kommun ska kunna nå målet om det goda livet och ett gott bemötande krävs insikt och förståelse kring människors olika förutsättningar. Ett möte är alltid en ny situation, vilken kräver att personen blir sedd och respekterad för den han/hon är.

Norrköpings kommuns mål:

- Vid kontakt med Norrköpings kommuns förtroendevalda och anställda upplever alla, oavsett funktionsnedsättning eller inte, ett bra bemötande.
- Kunskapen och insikten om människor med funktionsnedsättning, deras rättigheter, behov och potentiella möjligheter, är inom kommunens samtliga verksamheter hög hos förtroendevalda och anställda.
- Förtroendevalda och anställda har en god kunskap om gällande lagstiftning inom handikappområdet och om innehållet i programmet för full delaktighet.
- Anställda har de grundläggande kunskaper och erfarenheter som krävs för att tillämpa ett professionellt förhållningssätt i varje möte med enskilda individer som har behov av kommunens tjänster.

Genomförande:

- Alla som söker kontakt med Norrköpings kommuns olika nämnder och förvaltningar får ett respektfullt bemötande. Detta innebär, att de möts av anställda, som respekterar honom eller henne och hans eller hennes synpunkter.
- Förtroendevalda och anställda inom kommunen får kontinuerlig utbildning i bemötandefrågor.

---

² Handisam, Myndigheten för handikappolitiskt samordning.

Tillgänglighet

Att göra samhället tillgängligt handlar om att ta bort hinder som finns.

Tillgänglighet och användbarhet för människor med funktionsnedsättning handlar om den fysiska miljön, information och kommunikation. En tillgänglig miljö för människor med funktionsnedsättning är till fördel även för människor utan funktionsnedsättning.

En av förutsättningarna för full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor är att den byggda miljön är tillgänglig och användbar för alla. I plan- och bygglagen ställs krav på att enkelt avhjälpna hinder gällande tillgänglighet och användbarhet till byggnader och allmänna platser för människor med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga ska åtgärdas i redan byggda miljöer. Det är därför viktigt att kunskapen om människor med funktionsnedsättningar är hög hos planerare, arkitekter, byggherrar, fastighetsförvaltare, förtroendevalda och anställda i kommunen.

En tillgänglig kommunikation innebär, att varje person oavsett funktionsnedsättning ska kunna samtala vid möten, i telefon, kommunicera med brev och e-post, använda webbplatser och delta i konferenser.

Tillgänglig information innebär, att det är det möjligt för alla att ta del av den. Personer med funktionsnedsättning behöver information som är anpassad till deras funktionsnedsättning. Samhällsinformation ska finnas att tillgå i lättläst text. Webbplatser ska vara tillgängliga så att varje användare kan anpassa presentationen av innehållet efter sina egna behov. Talad information ska finnas att tillgå i text.

Norrköpings kommuns mål:

- Senast år 2010 är enkelt avhjälpna hinder vid allmänna platser och publika lokaler i Norrköpings kommun åtgärdade.
- Merparten av övriga lokaler och platser där Norrköpings kommun bedriver verksamhet är tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättningar.
- All information från Norrköpings kommun är tillgänglig och användbar för människor med funktionsnedsättning. Kommuninnevånare kan på begäran få allmän information överförd på media, som är tillgängligt för honom eller henne.

Genomförande:

För att nå målen ska Norrköpings kommun

- verka för att allmänna platser, publika lokaler inom kommunens ansvarsområde och samtliga lokaler och platser där kommunen bedriver verksamhet görs tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättningar.
- utarbeta en tillgänglighetsplan för den yttre miljön i kommunen samt för kommunens egna lokaler och anläggningar.

- tillse att kraven på tillgänglighet och användbarhet för människor med funktionsnedsättningar är uppfyllda när kommunen hyr externa lokaler, upphandlar extern verksamhet och tjänster.
- verka för att förtroendevalda och anställda inom kommunen som arbetar med plan- och byggfrågor har hög kunskap om människor med funktionsnedsättning och deras livssituation.
- fortlöpande ge handikapporganisationerna möjlighet att påverka projektering av allmänna platser och kommunala lokaler.

Arbetsmarknad

Arbete är av väsentlig betydelse för alla människors livskvalitet och delaktighet i samhällslivet. Arbete är inte bara en fråga om den materiella försörjningen. Arbete svarar även grundläggande för mänskliga behov av gemenskap, utveckling och meningsfullhet i tillvaron. Alla människor ska så långt det är möjligt ses som en resurs i arbetslivet.

Den tekniska utvecklingen och förbättrad tillgänglighet är några av de faktorer som skapar förutsättningar och möjliggör för människor med funktionsnedsättning att kunna få anställning inom den ordinarie arbetsmarknaden.

För Norrköpings kommun är mångfald ett grundläggande begrepp. När människor med olika erfarenheter och bakgrund möts ökar förutsättningarna för olika perspektiv. Kommunen ska som arbetsgivare vara ett föredöme när det gäller mångfald i arbetslivet.

Kommunens arbetsplatser ska så långt som det är möjligt vara utformade så att människor med funktionsnedsättning utan alltför stora hinder både kan söka och erbjudas de anställningar, som finns. Anställda som genom sjukdom eller olyckshändelse drabbas av en funktionsnedsättning ska i största möjliga mån kunna få individuellt anpassat stöd, så att de kan behålla sin anställning.

För personer som inte kan förvärvsarbeta ska kommunen skapa alternativa, meningsfulla och arbetsliknande sysselsättningar i samverkan med andra aktörer.

Norrköpings kommuns mål:

- I samverkan med arbetsförmedlingen, försäkringskassan, landstinget och näringslivet skapar Norrköpings kommun goda förutsättningar för att personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till delaktighet i arbetslivet på samma villkor som alla andra.
- Kommunens dagliga verksamhet³ erbjuder personer med funktionsnedsättning sysselsättning utifrån individuella behov, där varje enskild persons behov och önskemål med hänsyn till konsekvenserna av funktionsnedsättningen kan tillgodoses.

Genomförande:

För att nå målen ska Norrköpings kommun

- aktivt verka för att kommunens arbetsplatser utformas så att människor med funktionsnedsättning utan alltför stora hinder kan söka och om möjligt erhålla de arbeten som finns.
- i samverkan med arbetsmarknadsmyndigheten, försäkringskassan, landstinget och näringslivet utarbeta en arbetsmarknadsstrategi för personer med funktionsnedsättning.
- ha en plan för den dagliga verksamhetens utformning och utveckling. Planen ska kontinuerligt följas upp och revideras utifrån behov.

---

³ Daglig verksamhet är en insats enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller Socialtjänstlagen (SoL) för vuxna personer med funktionsnedsättning, som saknar förvärvsarbete och som inte utbildar sig.

Barn och ungdomar

Alla barn och ungdomar med funktionsnedsättningar har rätt till en god kvalitet i den verksamhet de befinner sig.

För barn och ungdomar är ofta funktionsnedsättningen i sig ansträngande, inte minst psykosocialt. Det är därför viktigt att ge stöd och uppmuntran som kan förbättra livskvaliteten. Den förståelse och attityd till funktionsnedsättningen som barn och ungdomar möter i förskola, skola och på fritidshem är av stor betydelse. Personalens kompetens, kreativitet och professionella inställning är betydelsefull när det gäller att undanröja hinder. Det är därför viktigt att alla anställda inom förskola, skola och fritidsverksamhet för barn och ungdomar liksom också skolkamrater får grundläggande grundkunskaper om funktionsnedsättningar.

För barn och ungdomar med funktionsnedsättning är det viktigt med en väl utbyggd service till föräldrarna. Stöd till familjer med barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska ges, så att familjen får ett fungerande socialt liv omfattande skola, arbete och fritid. Insatser till familjer med barn och ungdomar med mycket omfattande och komplicerade funktionsnedsättningar ska planeras i samverkan mellan berörda kommunala myndigheter och även med landstingets verksamheter för barn och ungdomar, där barnet, ungdomen och dennes familj är i centrum.

Norrköpings kommuns mål ska präglas av mångfald där förutsättningar ska ges för tillgänglighet och delaktighet för alla barn och ungdomar. Ansvar och solidaritet är viktigt. Vuxna personer är alltid föredömen.

Föräldrar med funktionsnedsättning ska få det stöd, som de behöver i sin livssituation för att kunna klara av sitt föräldraansvar i kombination med arbete eller studier.

Norrköpings kommuns mål:

- Barn och ungdomar med funktionsnedsättning kan liksom andra barn växa upp med sina föräldrar eller närstående, få en god förskola och utbildning samt ges förutsättningar att delta i olika kultur och fritidsaktiviteter.
- Stöd och service till barn/ungdomar med funktionsnedsättning och deras familjer utvecklas ur ett helhetsperspektiv med barnet/ungdomen i centrum.

Genomförande:

För att nå målen ska Norrköpings kommun

- verka för att förtroendevalda och anställda har grundläggande kunskaper om barn och ungdomar med funktionsnedsättning.
- ge specialinriktade föreningsbidrag för att stimulera föreningar att utveckla sina verksamheter utifrån barn och ungdomar med funktionsnedsättningar och deras möjligheter och behov av fritidsaktiviteter.

- verka för att stöd och service till föräldrar med funktionsnedsättning utvecklas ur ett helhetsperspektiv på familjens behov, där föräldrar med funktionsnedsättning ges samma förutsättningar och möjligheter som alla andra föräldrar.
- beakta behovet av flexibilitet vid utveckling av stöd och service till barn och ungdomar med funktionsnedsättning och deras familjer.

Utbildning för barn, ungdomar och vuxna

I Norrköpings kommun har alla barn och ungdomar rätt till god kvalitet i den verksamhet de befinner sig i. Arbetet med att utveckla en skola för alla ska förbättras. Den generella kompetensen för att möta alla elevers behov ska öka så att alla kan delta i den verksamhet, där de har sin naturliga tillhörighet. Det innebär att alla elever ska kunna skaffa sig goda kunskaper och färdigheter.

För att motverka kunskapsklyftor mellan grupper ska Norrköpings kommun verka för att vuxna personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till fortbildning och kvalificerad yrkesutbildning.

Norrköpings kommun ska skapa goda lärandemiljöer som gör det möjligt för alla att få en god utbildning.

Norrköpings kommuns mål:

- Den fysiska miljön i kommunens skolor är tillgänglig och användbar för alla barn, ungdomar och vuxna.
- Varje elev kan utifrån sina förutsättningar göra ett fritt val till utbildning och skola utan att behöva ta hänsyn till sin funktionsnedsättning.
- För att kunna möta alla elevers behov finns några enheter med särskilda anpassningar av såväl lärandemiljö som den fysiska miljön.
- Stöd och hjälpmedel i undervisningen och i elevens skolsituation utgår från elevens individuella behov.
- Handikappörelsens skolinformation är ett naturligt och kontinuerligt inslag i undervisningen.

Genomförande:

För att nå målen ska

- Norrköpings kommun ställa krav på tillgänglighet och användbarhet vid all ny- och ombyggnad av skolor.
- skolorna i sin information till elever om funktionsnedsättningar nyttja de lokala handikapporganisationernas kunskaper och erfarenheter liksom enskilda ungdomars egna erfarenheter om att leva med en funktionsnedsättning.
- Norrköpings kommun i samverkan med andra kommuner, folkbildningen och privata utbildningsanordnare inom vuxenutbildningen fortsätta arbetet med att utveckla samordningen av informationsinsatser, vägledning och utbildningsmöjligheter.

Boende

Stads- och boendemiljöer ska vara tillgängliga för alla medborgare. Nya boendemiljöer planeras, så att de blir tillgängliga för alla medborgare. Oavsett funktionsnedsättning eller ej ska alla kunna få goda bostäder. Tillgängligheten både i inom- och utomhusmiljön ska vara anpassad så att personer med funktionsnedsättning så långt som det är möjligt kan klara sig själva.

Kommunen har ett särskilt ansvar att tillgodose behovet av goda och ändamålsenliga bostäder för människor med funktionsnedsättningar. De boende ska också tillförsäkras en god och säker yttre miljö med tillgänglighet till service och möjlighet till självständigt boende.

För personer med svåra funktionsnedsättning och med ett omfattande behov av service, stöd och omvårdnad och som ej klarar av ett ordinärt boende ska kommunen tillhandahålla bostäder med särskild service, s k särskilt boende. Det särskilda boendet ska utgå från en god och fullvärdig bostadsstandard. Husen ska vara utformade på ett sådant sätt, att de inte skiljer sig från övriga hus i området. Stödet inom det särskilda boendet ska vara individuellt anpassat och underlätta möjligheten för människor med funktionsnedsättning att leva ett självständigt liv.

Norrköpings kommuns mål:

- Tillgängligheten ökar successivt i alla bostäder.
- Norrköpings kommun har en väl fungerande bostadssamordning för förmedling av specialanpassade lägenheter.
- Kommunens bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättningar innehåller fullvärdiga lägenheter.

Genomförande:

För att nå målen ska Norrköping kommun

- verka för att bostäder och bostadsområden vid ny- och ombyggnad görs tillgängliga och användbara för alla.
- ta med aspekter kring boende i tillgänglighetsplanen för Norrköpings kommun.
- fortsätta arbetet med att underlätta förmedlingen av specialanpassade lägenheter.
- ha en plan för utbyggnad och utveckling bostäder med särskild service. Planen ska kontinuerligt följas upp och revideras utifrån behov.
- genom bostadsanpassningsbidrag ge personer med funktionshinder möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

Kultur & Fritid

Alla medborgare ska, oavsett funktionsnedsättning eller inte, kunna delta i och ha tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter på likvärdiga villkor. Kommunen ska därför underlätta och göra det möjligt för alla medborgare att kunna ägna sig åt deltagande, utövande och eget skapande i olika kultur- och fritidsaktiviteter inom alla områden.

För människor med funktionsnedsättningar är det viktigt med tillgänglighet och användbarhet för att kunna ta del av kultur- och fritidsverksamhet.

Norrköpings kommuns mål:

- Personer med funktionsnedsättning får
  - tillgång till kultur på lika villkor som andra medborgare.
  - erbjuds olika former av stöd och service så att de lättare kan delta i kultur- och fritidsaktiviteter.
- Personer med funktionsnedsättning med egna kulturaktiviteter tas tillvara och ges möjlighet att utvecklas i kommunen.
- Kommunala kulturella institutioner, fritidsanläggningar och lekplatser är tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättning.

Genomförande:

För att nå målen ska Norrköpings kommun

- ta med aspekter kring kultur- och fritidsaktiviteter i tillgänglighetsplanen för Norrköpings kommun.
- se till att kommunala kulturinstitutioner och fritidsanläggningar vid ny- och ombyggnad görs tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättning.
- se till att arrangörer av kultur- och fritidsarrangemang beaktar de behov som människor med funktionsnedsättning har.
- verka för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning till verksamheter inom kultur, fritid, idrott och turism, vilka får kommunala bidrag.
- ge specialinriktade föreningsbidrag för att stimulera föreningar att utveckla sina verksamheter utifrån de möjligheter och behov som personer med funktionsnedsättning har av kultur- och fritidsaktiviteter.
- ge bidrag eller annat stöd till kulturaktiviteter som anordnas av och för personer med funktionsnedsättning.
- beakta individuella behov av stöd och service till personer med funktionsnedsättning, så att de lättare kan utöva och delta i kultur- och fritidsaktiviteter.

Kollektivtrafik

Målet med samhällsbetalda resor det vill säga färdtjänst, sjukresor och skolskjutsar är en tillgänglighet som tillgodoser människors behov av kollektiva transporter. För att nå detta mål krävs en god transportmiljö, effektiva sÄrlösningar och en bra linjesträckning av kollektivtrafiken för arbets- och skolresor. Dessa ska nås i dialog med medborgarna och den lokala och regionala linjetrafiken.

Norrköpings kommuns mål:

- Kollektivtrafiken är så långt det är möjligt fullt tillgänglig och användbar för alla samt planeras utifrån resenärens behov.
- Transportsystemen inom färdtjänsten har sådan kvalitet, att resor sker under värdiga, säkra och bekväma former.

Genomförande:

För att nå målen ska Norrköpings kommun

- verka för att den allmänna kollektivtrafiken så långt det är möjligt är fullt tillgänglig och användbar för alla. Detta innebär till exempel att samtliga fordon i kollektivtrafiken medger enkel på- och avstigning för alla och att alla hållplatser med frekvent resande är anpassade för personer med funktionsnedsättning.
- erbjuda de personer som inte kan utnyttja den allmänna kollektivtrafiken bra sÄrlösningar.
- för den särskilda kollektivtrafiken i huvudsak följa de regler som gäller för den allmänna kollektivtrafiken. Antalet resor med särskild kollektivtrafik ska vara obegränsade.
- vid upphandling av fordon och tjänster ställa krav på bemötande, säkerhet, bekvämlighet, tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning.

Stöd och service

De lagstiftningar som reglerar stöd och service till människor med funktionsnedsättning är dels lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS och socialtjänstlagen, SoL.

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS är en rättighetslagstiftning, vars målgrupp är barn, unga och vuxna med svåra funktionsnedsättningar. Rätt till insatser enligt denna lagstiftning har den som har något av de funktionsnedsättningar, som anges i lagstiftningens första paragraf, s k personkretstillhörighet.

Socialtjänstlagen, SoL är en ramlag, som anger kommunens ansvar för socialtjänsten. Insatser enligt SoL kräver ej personkretstillhörighet. Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd enligt SoL för sin försörjning och livsföring i övrigt.

Stöd och service till människor med funktionsnedsättning ska så långt det är möjligt vara inriktat på delaktighet och självbestämmande.

Norrköpings kommuns mål:

- Barn, ungdomar och vuxna, som har beviljats stöd upplever, att
  - man får det stöd, som man har beviljats,
  - man bemöts med respekt,
  - man har ett verkligt inflytande på insatsernas utformning och genomförande,
  - man får sina behov, intressen och önskemål tillgodosedda och får kontinuitet i utförandet,
  - man känner trygghet.

Genomförande:

- För att nå målen har Norrköpings kommun beslutat, att det ska finnas en skriftlig överenskommelse mellan den enskilde, som har beviljats stöd och den verksamhet som ska utföra stödet. Den skriftliga överenskommelsen reglerar hur stödet ska utformas utifrån den enskildes önskemål, intressen, behov och mål. Överenskommelsen följs regelbundet upp, så att stödet kan anpassas till de förändrade behov, som kan förekomma.
- Den skriftliga överenskommelsen garanterar den enskilde och dennes närstående delaktighet och inflytande över insatsernas utformning.

Vård, habilitering, rehabilitering och hjälpmedel

En viktig del av kommunens ansvar för goda levnadsvillkor och välfärd är det folkhälsoarbete som Norrköpings kommun bedriver. I kommunens folkhälsoarbete ingår att ha ett nära samarbete med de lokala handikapporganisationerna och det kommunala handikapprådet för att bedriva information och aktiva insatser för goda levnadsvillkor för alla medborgare.

I hälso- och sjukvårdslagen, HsL regleras kommunens ansvar för hälso- och sjukvård. Kommunens ansvar avser hälso- och sjukvård upp till och med sjuksköterskenivå inom bostäder med särskild service så kallat särskilt boende och dagliga verksamheter för äldre och personer med funktionsnedsättning. I kommunens hälso- och sjukvårdsansvar ingår att erbjuda habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning som bor i så kallat särskilt boende eller deltar i daglig verksamhet. Landstinget svarar för hälso- och sjukvård inklusive habilitering och rehabilitering för personer med funktionsnedsättning boende i ordinärt boende.

Habilitering och rehabilitering är viktiga insatser för att upprätthålla god hälsa för människor med funktionsnedsättning. Norrköpings kommun ska i samverkan med landstinget utveckla ett bra samarbete till gagn för både barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning.

Bra hjälpmedel ökar möjlighet till delaktighet och oberoende för människor med funktionsnedsättning. Kommunen ansvarar för pedagogiska hjälpmedel för barn och ungdomar inom förskola och skola och för tekniska hjälpmedel till vuxna personer, som bor i bostad med särskild service så kallat särskilt boende och för personer, som deltar i daglig verksamhet. Kommunen svarar också för arbetstekniska hjälpmedel inom särskilt boende och daglig verksamhet. För individuella hjälpmedel svarar landstinget.

Norrköpings kommuns mål:

- I kommunens folkhälsoarbete sker en kontinuerlig samverkan med de lokala handikapporganisationerna och det kommunala handikapprådet.
- Norrköpings kommun i samverkan med landstinget utvecklar och förbättrar vårdkedjan i samband med habilitering och rehabilitering av personer med funktionsnedsättning.

Genomförande:

För att nå målen ska Norrköpings kommun

- i samverkan med landstinget utarbeta och fastställa riktlinjer för vårdkedjans processer avseende habilitering och rehabilitering runt personer med funktionsnedsättning.
- fortsätta utveckla samverkansformerna mellan kommunen och landstinget med utgångspunkt i respektive parts ansvar och skyldigheter. Syftet är att söka nya former för att förbättra vårdkedjan för alla som behöver habilitering och rehabilitering.
- fortsätta samarbeta med det kommunala handikapprådet och de lokala handikapporganisationerna i utvecklingen av kommunens folkhälsoarbete.